

15

Hayriye Gün İzmir

Kendinizi tanıtabilir misiniz?

Ben Hayriye Gün. 1986 yılında Almanya'nın Aachen şehrinde doğdum. 26 yaşına kadar orada büyüdüm. Üç kardeşiz. Bir kız, bir erkek kardeşim var. Kız kardeşim benden bir yaş, erkek kardeşim ise 12 yaş küçük. Babam Almanya'da bir fabrikada çalıştı, annem ev hanımıydı. Aachen'de okula gittim, ortaokulu bitirdim, meslek okuluna başladım. Yanlış meslek seçtiğimi fark ettiğimde bir sene sonra okulumu bırakmak zorunda kaldım. Okulu bıraktıktan sonra çikolata fabrikasında işe başladım. Dört sene orada çalıştım. İki sene önce Türkiye'ye izin yapmaya geldim. Eşimle Türkiye'de tanıştım. Geçen yıl evlendik. Onunla evlendikten sonra temelli Türkiye'ye yerleşmeye karar verdim. Şu an Ege Radyoloji ve Nükleer Tıp'ta çalışıyorum. Orada bir arkadaşımın yardımıyla işe başladım.

Ailenizin kökeni neresi?

Babam Zonguldak'ta doğmuş, 16 yaşına kadar Türkiye'de büyümüş. Annem de Zonguldak'ta doğmuş ve 14 yaşına kadar Türkiye'de yaşamış. Dedemler iş nedeniyle Almanya'ya göç etmişler. Zaman içinde çocuklarını da oraya götürmüşler. Annemle babam orada görücü usulü ile tanışıp, evlenmiş. Orada çalışmışlar. Belirli bir yaştan sonra Aachen'dan ev almaya karar vermişler. Orada maden ocakları olduğu için genellikle Türk çöktür. Sanırım bu nedenle de yerleşmek için bu bölgeyi seçmişler. Türkler birbiriyle çok samimiler. Birbirlerine çok gidip geliyorlar. Almanlar tarafından dışlandıkları için Türkler birbirlerine daha bağlılarmış.

Annemler babamlar bize anlatırdı ve çok gülerdik. Şöyle bir anıları var; Almanya'ya gittikleri zaman. Daha önce Türkiye'de hiç Alman görmedikleri için Almanları çok farklı düşünüyorlarmış, Almanya'ya geldiklerinde ise şok olmuşlar. Normal, sizin, benim gibi insanlar. Babam hep onu söylerdi. Almanları hep değişik düşünüyorlarmış. İlk Almanya'ya gittiklerinde çok zorluk çekmişler. Dedem maden ocağında çalışmış. Çok çalışıyorlarmış, hani biran önce çalışıp, para kazanıp Türkiye'den ev alarak, tarla alarak, Türkiye'ye hemen geri dönüş yapmayı düşünüyorlarmış. Ama yıllar içerisinde durum değişmiş ve Almanya'da da ev almışlar, Türkiye'de de ev almışlar, tarla almışlar. Bir daha da geri dönüş yapmadılar. "Biz Türkiye'de yapamayız artık" demişler. Annem, babam da öyle diyorlar. Almanya'ya alışmışlar bu yüzden Türkiye'de yaşamamanın çok zor olduğunu düşünüyorlar. Ben sanıyordum ki Türkiye'de insanlar daha rahat yaşıyorlar, bizden fazla geziyorlar, faaliyetleri daha çok diyordum ama Türkiye'de gerçekten yaşam zor. Ancak buraya yerleşince anladım.

Orada erkek arkadaşınız var mıydı?

Daha çok okul arkadaşlarım vardı. Ailelerimiz bir erkekle arkadaş olmayacaksınız diye korkuturlardı. Ders konusunda birlikte yapmamız gerektiği zaman erkek arkadaşlarımızla görüşürdük. Bizim ailemizde kuzenlerimin çoğu Almanlarla evli olduğu için başka Almanlarla aramızın iyi olması çok sorun olmuyordu. Bazen ailemiz Alman erkeklerinin eş olarak Türk erkeklerinden daha iyi olduğunu bile ifade ederlerdi.

Almanya'da yaşarken tatil için hep Türkiye'ye mi geliyordunuz?

Bütün tatillerimizde Türkiye'ye gelirdik. Zaten bir yıl boyu buranın hayali ile yaşıyorduk. Türkiye'ye geldiğimizi zaman; örneğin İstanbul'a geldiğimizde orada görülecek yerleri gezerdik. Sonra memlekete geçip aile ziyaretleri yapılırdı. Sonra Kastamonu'ya dedemin evine gidip kafa dinlerdik. Genellikle hem gezerdik, hem dinlenirdik, hem de aile ziyaretleri yapardık.

Türkiye'ye neden döndünüz?

Evlendiğim için Türkiye'ye döndüm. Biz Antalya'da tatilde tanıştık. Kız kardeşim ve kuzenlerimle tatile gitmiştik. İlk defa tatile annemden, babamdan ayrı gitmiştim. Orada bir otelde kalıyorduk. Tatilin bitmesine iki gün kala orada kız kardeşimin aracılığıyla eşimle tanıştım. Kız kardeşimle eşim benden önce birbirleriyle tanışmış. Ben Almanya'ya geri döndükten sonra internetten, telefondan görüşmeye devam ettik. Bir yıl öyle idare ettik, sonra ben yazın bir kız arkadaşımınla birlikte tekrar Türkiye'ye geldim. Geri döndüğümde aileme evlenme kararımı açıkladım. Karşı çıktılar. Benim Türkiye'ye gitmemi istemediler onun yerine eşin gelsin buraya dediler. Ben de eşimin oraya gelmesini istemedim çünkü eğer oraya gelseydi, iş bulması çok zor olacaktı. Önce Almancayı öğrenmek için bir veya iki yıl okula gitmesi gerekiyordu, ancak oradaki sınavları kazanınca Almanya ona oturma izni verecekti. Bunu kabul etmedim, eşim de istemedi. Eşim bana senin buraya gelmen daha kolay olur dedi. Ben de öyle yaptım ve buraya yerleştim. Eğer ilerde durumumuz iyi olursa, eşimin de oraya gelmesi kolay olursa dönmeyi düşünebilirim. Ama şu an için düşünmüyorum.

Almanya'daki Türk kızlarının veya erkeklerinin Türkiye'den evlenmeleri hakkında neler düşünüyorsunuz?

Türk erkekleri Almanya'ya damat olarak ilk geldiklerinde hem hanımları hem aileleri tarafından baskı altında tutuluyorlar. Türk erkeği oraya gittiğinde oranın dilini, kültürünü bilmediği için yalnız kalıyor. İş olanağı kısıtlı olduğu için ya çöpçülük ya garsonluk yapıyor ve bu yüzden de eziliyor. Hanımın ailesinin yanında oturmak zorunda kalıyor bu yüzden üzerinde bir de baskı oluşuyor. Erkek o süreç zarfında ekonomik özgürlüğünü kazanmak için kendini toparlamaya çalışıyor. Ekonomik özgürlüğünü kazandığında bastırılmış duyguları dışarı çıkarıyor bu yüzden başka hanımlara yöneliyorlar. Bazı erkekler Almanya'da iş, araba, para sahibi olunca eşlerini beğenmemeye başlıyorlar. Türkiye'den Almanya'ya giden çoğu erkekte bu durum böyle oluyor. Eşlerini beğenmeyince ya Alman ya Rus ya da Polonyalı kadınlarla yaşamaya başlıyorlar.

Türkiye'den gelen gelinler ise orada çok yoğun bir şekilde aile baskısı yaşıyorlar. Örneğin eşi dışarı çıkmasına, istediğini giymesine, alışveriş yapmasına izin vermiyor. Adeta bir ev hapsinde gibiler. Her şeyden kısıtlı yaşıyorlar. Söz hakları yok. Başka birileri varken konuşma hakları yok. Bu kişilerin bir de çocukları oluyor. Olay tamamen maddiyata dökülmüş bir durum. Özellikle Türkiye'den gelen gelinlerin işi sadece çocuk yapmak. Beş, altı çocuk yaptığında bir aylık maaştan fazla getirisi oluyor. Gelir 2000 Euro'yu geçiyor. Bu nedenle orada yaşayan aileler bu durumu kötüye kullanıyorlar. Bu nedenle Türkiye'den gelin getirip onun sömürülmesini sağlıyorlar. Türk gelinler Almanca bilmedikleri için ve çoğunlukla da kırsal kesimlerden geldiklerinden kendi çocuklarının eğitimine de katkı sağlayamıyorlar.

Oradaki yaşamınız buradaki yaşamınız ile karşılaştırır mısınız?

Oradaki yaşamım buraya göre çok daha rahattı. Orada çok çalışıyorduk, ama aynı zamanda da çok para kazanıyorduk. Kazandığımız parayı bazen çok çalışmaktan harcamaya vakit bulamıyorduk. Rahattık geziyorduk, hiçbir şeyden eksik kalmıyorduk, senede iki defa tatil yapıyorduk. Her şey elimizin altındaydı; arabamız, evimiz, son model telefon vb. Berlin'e, Frankfurt'a, Belçika'ya, Hollanda'ya gittim. Biz tam sınırda oturuyorduk. Belçika ve Hollanda'yla aramızda bir saatlik yol vardı. AB olduğu için sınır, gümrük, pasaport sorunu da yoktu.

Sağlık işlemleri orada çok kolaydı. Burada bir muayeneye gittiğimizde elli-altmış lira para veriyoruz. Ama orada sigortamız karşılıyordu. Reçete yazıldığı zaman çoğunu sigortamız karşılıyordu. Karşılamaadığı birkaç şey vardı, onları da cebimizden ödüyorduk. Ama az bir miktardı. Buradaki insanların sağlık hizmetleri yönünden çok zorluk çektiğini görüyorum.

Trafiğe gelince, o zaten bambaşka bir olay. Burada herkes kafasına göre kural koyuyor. Ben burada araçla trafiğe çıkmaktan korkuyorum. Burada araba kullanamıyorum. Daha önce de söz ettim sağdan soldan birileri çıkıyor kimse kurallara dikkat etmiyor. Ama orda herkes birbirinin haklarına saygılı idi.

Orada insan kendini daha özgür hissediyor ve bireysel hareket edebiliyor. Ama burada evliliğin getirmiş olduğu zorunluluklardan, sorumluluklardan dolayı bireysel hareket edemiyorum. Fazla iznim yok, yıllık bir kez iznim var ve onu da eşimle birlikte geçiriyorum. Ama Almanya'da canım istediğinde arabama atlayıp istediğim bir yere yalnız başıma gidebiliyordum. Tabii burada o şekilde olmuyor.

Türklere karşı elbette bazı ön yargılar vardı, bazı baskılar oluyordu. Değişik gruplaşmalar olabiliyordu ama orada kim ne olursa olsun belli bir kural çerçevesinde diğer herkese saygı duymaya mecburdu. Almanya'da şöyle bir şey var: İş disiplini her zaman ön planda ve hafta içi ya da hafta sonu hiç fark etmiyor eğer ertesi gün iş varsa orada saat altı gibi sokakta kimse kalmıyor, dışarıya çıktığında hiçbir şey yok, Mağazalar da erkenden kapanıyor. Bütün herkes evlerine çekiliyor. Türkiye'de gecenin üçü olsun, dördü, beşi birçok yeri açık gördüğümde çok şaşırılmışım.

Oradaki kadınların çoğu çalışıyor. Aynı zamanda eve geldiklerinde ev işi yapıyorlar. Ama Almanya'da bir maaşla bir aile zor geçiniyor. Bu yüzden muhakkak kadının da çalışması gerekiyor.

Ve son olarak; burada birinci sınıftan itibaren çocukların üzerinde çok büyük baskı olduğunu gözlemliyorum. Çocukların biraz daha rahat bırakılması gerektiğini düşünüyorum. Almanya'da daha birinci sınıftan çocuklara o kadar baskı yapılmıyor. Çocuklar biraz daha rahat bir biçimde eğitim görüyorlar. Burada eşimin yeğeninin daha birinci sınıftan başlayarak çok zorluklar çektiğini gördüm.

Kendinizi hangi kültüre daha yakın hissediyorsunuz?

Kendimi Türk kültürüne daha yakın hissediyorum. Çünkü bizi babaannemler ve dedemler büyüttüğü için o kültürün içinde yetiştim. Okula gittiğimde bazen öteki kültürden de etkileniyordum fakat genellikle Türk kültürünü daha çok benimsedim. Eskiden Almanya'da Türk medyası yoktu fakat sonradan gazeteye, Türk TV kanallarına, müzik kanallarına artık rahatça ulaşılabilir olduk. Bunun etkisi büyüktü. Çoğu şeyi televizyonlardan gördük. Televizyonda görüp bilmediklerimizi ailemizde soruyorduk. Önceleri sadece TRT vardı fakat programlarını net olarak hatırlamıyorum. Star TV'nin

çıkıldığı zamanlardan 90'lardan bahsediyorum. O zaman bu özel kanalı alabilmek için uydu anten takılmıştı ve ondan sonra yavaş yavaş ilerledi, diğer TV kanalları devreye girdi. Bazen oradaki derneklerle birlikte eğlenceler düzenleyerek Türk kültürünü, yemeklerini, giyim-kuşamlarını Almanlara tanıtmaya çalışırdık.

Dinin size ve ailenize etkileri nelerdir?

Almanya'da ailem hepimize dinimizi ellerinden geldiği kadar öğrettiler. Bizi hafta sonları ve tatillerde camiye gönderiyorlardı. Kuran'ı öğretmeye çalışıyorlardı. Orada namaz kılmayı öğreniyorduk. Camiye sadece uygun olduğumuz zamanlar gidebiliyorduk. Oradaki din eğitimi cami hocasının yönlendirmesiyle oluyordu. Hoca çalışmalarını cami derneği yardımıyla yapıyordu. Derneğe gittiğimizde ilk başta bize elif cüzünü ve duaları öğretiyorlardı sonra kuran eğitimine geçiyorlardı. Hatim indirmeye kadar gidilebiliyordu. Biz de hatim indirmeye kadar ilerlemiştik fakat hep yarıda kalıyordu çünkü okulun tatil olmadığı zamanlarda gidemiyorduk. Tam bir şeyler öğrenmeye başladığımız zaman okul başlıyordu bu sefer ikisi aynı anda olamıyordu.

Orada hocalarımız Alman toplumuna karşı önyargılı değillerdi fakat okulda Türkçe eğitimi veren öğretmenimiz "Almanlar yıkanmıyor, abdest almıyorlar." gibi yargılarda bulunuyordu. Bu tür söylemler her kişi üzerinde farklı etkiler yol açar. Ben çok etkilenmedim ama mutlaka olumsuz etkilenen kişiler olmuştur. Özellikle de evde baba ağırlıklı büyüyen erkeklerin etkilendiğini düşünüyorum. Bu tür olaylar toplumun uyum sağlamasını zorlaştırıyor. Bizi kendi içimize kapatıyor.

Türban konusunda ne düşünüyorsunuz?

Herkesin kendi fikri olduğu için saygı duyuyorum. Benim babaannem de türban takar. Yani kapanacak varsa düzgünce kapansın. Bazı kadınlarımız var ayaklarında daracık kotla dolaşıyor. Ben buna karşıyım eğer kapanacaklarsa gerçekten saçlarını kapatsınlar uzun pardesü giyeceklerse giysinler. Yani diyorlar ya vücut hatları belli olmayacak diye, böyle olsunlar. Diğer türlü kapanacaklarsa hiç kapanmasınlar daha iyi. Benim için

sakıncası yok. Ama onlar diyorlar ya kapandık işte vücut hatlarımız belli olmasın diye. Neden kapanıyorlar genellikle erkekler arkalarından bakmasın diye mi? Ama öyle daha çok dikkat çekiyorlar.

Arkadaş çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?

Arkadaş ve dost çevremiz henüz yok. Bir insanla arkadaş olabilmem için o kişinin bana güven vermesi lazım. Biriyle konuşurken gözümün içine bakılmasına çok dikkat ederim çünkü ben de bakarım ama bazı insanlar vardır siz konuşurken o başka yerlere bakar. Ben böyle insanlardan rahatsız olurum.

Sizce Türkiye Avrupa Birliği'ne girmeli mi?

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesini öncelikle vize sorununun kalkması için isterim. Oradaki Türkler ya da buradaki Türkler, bir sürü akrabaları var, birbirlerini göremiyorlar, kolay kolay oraya gidemiyorlar. Almanlar vize vermiyorlar bize. Ayrıca vize de büyük bir masraf oluyor. Millet kavuşsun yani oradaki akrabalarını görsünler.

Ama girerken de kendi değerlerimizden ödün vermemeliyiz. Çok ödün verdiğimizizi düşünüyorum. Yani Türkiye'nin yıllardır bir Avrupa Birliği macerası var. Bir sürü yeni koşullar getiriyorlar işte şunu bunu yapın bu mutlaka olacak gibi. Her eksiği kendimizde arayıp düzeltmek yerine karşılıklı görüş alışverişi olmalı. Bu saatten sonra, bu kadar da baskıdan sonra girmese de olur; zaten şimdi Avrupa Birliği'ne girerse belli bir ekonomik düzey istenecek. Avrupa'nın içinde bulunduğu ekonomik durum da ortada. Bize zararları ekonomik yönden çok olur. Diğer taraftan da belli bir sosyal devlet sorumluluğu aranacağı için de bu bizim vatandaşımızın lehine bir şey olur ama devletin ise aleyhine olur. Devletimiz sosyal sorumluluklarını doğru düzgün karşılayamayacağı için ve altyapısının da buna uygun olmadığından sıkıntıya düşecektir. Ekonomik yönden hazır olsak bile sosyal yönden hazır değiliz. Çünkü Almanya'daki sosyal devlet anlayışına baktığımızda biz çok çok gerideyiz. Öncelikle insanlarımızın iyi bir eğitimden geçmesi ve kurallara uymayı öğrenmesi gerekiyor. Bizim yasalarımız genellikle kâğıt üstünde kalır, uygulama ya olmaz ya da çok geç olur. Örneğin bir bina bile yaparken

hazırlığını yapmıyoruz, alt yapıyı oluşturmuyoruz. Adam binayı oraya koyuyor, ama binanın ne elektriği var, ne yolu var, ne suyu var. Bütün bunlar daha sonra geliyor, her konuda böyleyiz diye düşünüyorum.

Hayriye Hanım, bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.